

Vergaderjaar 2024–2025

36 094

Wijziging van het voorstel van wet tot wijziging van de Tijdelijke wet Groningen in verband met de versterking van gebouwen in de provincie Groningen (nouvele verbetering uitvoerbaarheid)

Nr. 29

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 22 januari 2025

Mijn voorganger heeft in zijn brief van 5 juni 2024 een inhoudelijke evaluatie van de Subsidieregeling rechtsbijstand en aanverwante kosten Tijdelijke wet Groningen aangekondigd (Kamerstuk 36 094, nr. 28). Genoemde subsidieregeling (hierna: regeling) kent zijn grondslag in de Tijdelijke wet Groningen en de Wet op de rechtsbijstand. De regeling, die per 1 juli 2023 van kracht is, wordt uitgevoerd door de Raad voor Rechtsbijstand (hierna: RvR) en geeft eigenaren in een schade- of versterkingstraject recht op kosteloze juridische, bouwkundige en financiële bijstand en mediation.¹

Voorliggende brief bevat de inhoudelijke evaluatie van de regeling. Deze evaluatie gaat in op de werking van de regeling, zoals de bekendheid ervan onder gedupeerden en de aandachtspunten bij het gebruik ervan.

Het Kenniscentrum Stelsel Gesubsidieerde Rechtsbijstand (hierna: Kenniscentrum) bij de RvR stelt periodiek een monitor op met grotendeels cijfermatige data over de regeling, zoals het aantal eigenaren dat een beroep doet op de regeling, en het aantal advocaten en mediators dat zich bij de RvR heeft ingeschreven. Deze monitor is te vinden op www.raadvoorrechtsbijstand.org/kenniscentrum/projecten/mijnbouwschade.

Inhoudelijke evaluatie van de regeling

Om informatie op te halen over het gebruik en de toepassing van de regeling, zijn in de zomer van 2024 de bij de regeling betrokken stakeholders bevraagd naar hun ervaringen met de regeling. Deze stakeholders zijn professionals van organisaties die in hun werkzaamheden geregeld

¹ Dit recht bestaat in de gevallen die in artikel 13n, eerste en tweede lid, van de Tijdelijk wet Groningen zijn bepaald.

contact hebben met eigenaren voor wie de regeling een oplossing zou kunnen bieden. Voor wat betreft bevraagde partijen kunt u hierbij denken aan de bewonersadviesraad van de NCG, Stichting Stut-en-Steun, het Groninger Gasberaad (GGB) en de Groninger Bodembeweging (GBB), aardbevingscoaches, de Mediatorsfederatie Nederland (MfN), de Nederlandse orde van advocaten (NOvA), het Instituut Mijnbouwschade Groningen (het IMG en de Nationaal Coördinator Groningen (de NCG). De stakeholders zijn onder meer bevraagd naar het gebruik van de regeling en naar wat er goed loopt en nog beter kan. Hieronder ga ik geanonimiseerd op de opgehaalde signalen in.

Gebruik van de regeling

Onder een aantal stakeholders blijkt de regeling nog relatief onbekend, maar het gebruik van de regeling door eigenaren indien zij juridische bijstand of mediation nodig hebben in het schade- of versterkingstraject is in de afgelopen maanden verdubbeld². Voor de relatieve onbekendheid met de regeling worden verschillende verklaringen gegeven. Zo geeft een respondent aan dat er al veel regelingen zijn in Groningen waardoor deze regeling er wellicht niet uit springt. Andere verklaringen die gegeven worden, zijn dat niet bij alle betrokkenen bekend is waar de regeling voor kan worden ingezet, dat eigenaren er zelf met IMG en NCG uitkomen nu de overheid met Nij Begun stappen zet richting een ruimhartige oplossing van knelpunten, dat de stap om een advocaat of mediator in te zetten groot is en dat gebruik wordt gemaakt van andere vormen van bijstand zoals door Stut-en-Steun. Wel komt duidelijk het signaal naar voren dat het goed is dat de regeling er is omdat deze recht doet aan wat er in Groningen nodig is en de rechtspositie van eigenaren versterkt. Tevens wordt aangegeven dat het aanvragen van een advocaat of mediator via de website van de RvR eenvoudig is. Ook is het positief dat er tientallen advocaten en mediators staan ingeschreven bij de RvR om eigenaren bij te kunnen staan. Begin 2025 stonden er 59 advocaten en 58 mediators ingeschreven. Dit aantal is momenteel voldoende voor het verlenen van bijstand voor diegenen die hiertoe een verzoek indienen bij de RvR.

Aandachtspunten regeling

Op de vraag wat er beter kan ten aanzien van de regeling, kwam onder meer het signaal naar boven dat duidelijker gecommuniceerd moet worden hoe (de onafhankelijkheid van) een mediator tot een oplossing kan leiden en wat het traject van mediation precies inhoudt. Overall is er meer behoefte aan informatie over de strekking en toepassing van de regeling.

Suggesties die hiervoor worden gegeven zijn, naast het geven van duidelijke informatie op de sites van de betrokken stakeholders, het tijdens gesprekken met bewoners verstrekken van een flyer met informatie over de regeling of het noemen en toelichten van de regeling tijdens bewonersavonden.

In de praktijk blijken er vragen te leven over het toepassingsbereik van de regeling, zoals de vraag of bijstand bij geschillen over niet-fysieke (immateriële) schade ook onder de regeling valt. Dit is zeker het geval. Op de site van de RvR staan de antwoorden op veelgestelde vragen over het bereik en overige onderwerpen opgenomen. Ook benoemen respondenten de verwachting dat naarmate de schade- en versterkingsproce-

² In het eerste jaar van de regeling waren er ca. 300 aanvragen (advocaten en mediators), nu zijn dit er ca 600.

dures milder, makkelijker en menselijker verlopen, de behoefte aan bijstand zal afnemen.

Als aandachtspunt wordt tevens genoemd dat naarmate de regeling langer loopt, moet blijken of de tarieven dan wel de puntenvergoeding voor bijstandsverleners aanpassing behoeven. De regeling biedt een forfaitaire vergoeding van 42 punten³ aan bijstandsverleners voor elke fase in een schade-of versterkingstraject, zoals het indienen van een zienswijze of het maken van bezwaar. Uit contact met de RvR, die geregeld in gesprek is met bij de regeling betrokken advocaten, komt naar voren dat eigenaren in sommige gevallen een specifieke en in omvang beperkte vraag hebben voor een expert.

De vergoeding van 42 punten staat daarbij niet in proportie tot de werkzaamheden van de advocaat. Ook is naar voren gebracht dat in geval van complexe zaken er in sommige gevallen te weinig punten kunnen worden toegekend voor de juridische bijstand. Hierop is de vraag naar boven gekomen of naar differentiatie in de tarieven kan worden gekeken. Ik kom hierop terug als de RvR en ik over meer data beschikken om hier een onderbouwd antwoord op te kunnen geven.

Aandachtspunten verdiepingscursus mijnbouwschade

Advocaten en mediators die bij de RvR zijn ingeschreven om bijstand op basis van de regeling te verlenen, moeten binnen een jaar een verdiepingscursus mijnbouwschade volgen. Deze cursus is gericht op het effectief kunnen optreden in schade- en versterkingsprocedures. In 2024 hebben 46 advocaten en 40 mediators de cursus gevolgd en deze na afloop geëvalueerd. De gemiddelde waardering is een 8. De deelnemers vinden het een informatieve cursus met kundige docenten en de bespreking van praktijkgerichte casussituaties wordt als nuttig ervaren; zo ontstaat meer begrip voor de achterliggende dilemma's en materie met betrekking tot schadeafhandeling en versterking van gebouwen.

Aandachtspunt is of de cursus voor advocaten en mediators dezelfde (juridische) inhoud zou moeten hebben of dat er meer rekening gehouden moet worden met de verschillende rollen van deze professionals.

Hieronder ga ik in op de acties die ik samen met de bij de regeling betrokken stakeholders genomen heb of voornemens ben te nemen om aan de aandachtspunten tegemoet te komen.

Acties gericht op de bekendheid van de regeling

Er zijn of worden diverse acties op touw gezet om de regeling meer onder de aandacht van de professionals in het aardbevingsgebied en de gedupeerde eigenaren te brengen, met een specifieke focus op mediation.

Zo heb ik op 5 november jl. samen met de RvR, MfN, een ervaren mediator en een betrokken aardbevingscoach een webinar over de regeling georganiseerd⁴. Dit webinar trok 161 deelnemers; dit waren met name professionals die in het aardbevingsgebied werkzaam zijn en in die hoedanigheid regelmatig contact hebben met gedupeerden. De waardering voor het webinar was over het algemeen goed tot zeer goed, door de duidelijke informatie die werd gegeven door betrokken sprekers.

³ 42 punten staan voor een vergoeding van 42 uren conform het uurtarief van de Wet op de rechtsbijstand (€ 126,55 excl. BTW – tarief 2024).

⁴ U kunt dit webinar terugkijken op www.youtube.com/watch?v=WEkrwbC48Z4.

Meerdere deelnemers hebben aangegeven de regeling meer onder de aandacht van bewoners te gaan brengen.

Ter introductie is aan het begin van het webinar tevens een *explainer* (korte video met toegankelijke informatie over de regeling) getoond die ook op de sites van meerdere betrokken stakeholders is geplaatst⁵. In overleg met de betrokken partijen zal ik een flyer met informatie over de regeling opstellen die tijdens bewonersgesprekken, bewonersavonden en op steunpunten uitgedeeld kan worden (tekst op B1-taalniveau).

Tevens heb ik betrokken partijen gevraagd of zij in hun externe communicatie en op social media-kanalen aandacht aan de regeling kunnen geven, voor zover dit nog niet is gebeurd. Zo heeft een van de maatschappelijke organisaties in hun recente periodieke mailing aan hun leden aandacht aan de regeling besteed. Ook is het voornemen om in de volgende krant van deze organisatie (maart 2025) uitgebreid op de regeling in te gaan.

Het IMG en de NCG hebben aangegeven in hun brieven en besluiten een verwijzing naar de regeling op te gaan nemen. Er is tevens contact geweest met de Nationale ombudsman. De medewerkers daar hebben geregeld contact met gedupeerden in Groningen en zullen hen in die rol, in voorkomende gevallen, ook op de regeling wijzen.

Op 12 maart 2024 is de motie Bushoff/Beckerman aangenomen inzake het aanbieden van mediation door de regering⁶. Bij een mediationtraject dienen beide partijen (eigenaar en IMG/NCG) met deze vorm van bemiddeling akkoord te gaan. De communicatie over de regeling door genoemde stakeholders is er nu meer op gericht de eigenaren te informeren over de mogelijkheid van mediation. Bij de NCG is inmiddels een nader onderzoek gestart om na te gaan in welke situaties mediation door een onafhankelijke partij kan worden ingezet, om bij knelpunten gezamenlijk tot een oplossing te komen. Door op bovenbeschreven manieren meer aandacht te geven aan de subsidieregeling, inclusief de mogelijkheid van mediation, heb ik uitvoering gegeven aan deze motie.

Acties gericht op de aandachtspunten inzake de verdiepingscursus mijnbouwschade

Ook in 2025 kunnen advocaten en mediators die zich (opnieuw) inschrijven bij de RvR, de verdiepingscursus volgen; deze cursus is gepland voor komend najaar. Bij het ontwikkelen van het programma voor die dag wordt nader bekeken hoe differentiatie in het programma aan te brengen zodat tegemoet wordt gekomen aan de verschillen in kennisbehoefte tussen advocaten en mediators. Tevens kunnen de kandidaten die de verdiepingscursus reeds gevolgd hebben, zich aanmelden voor niet-verplichte vervolgeducatie. Zo krijgen zij de gelegenheid om van de meest actuele ontwikkelingen op het dossier op de hoogte te blijven.

Ik vind het van belang dat de regeling meer wordt gebruikt door eigenaren in Groningen, als die behoefte er is. Met de regeling wordt hun rechtspositie verstevigd. Een schade- of versterkingstraject kan veel kennis en kunde vragen en met deze regeling kunnen zij kosteloos de expertise inhuren die zij nodig hebben. Naar aanleiding van deze evaluatie

⁵ U kunt deze explainer bekijken op www.youtube.com/watch?v=poMy_zHYUb0.

⁶ Kamerstuk 33 529, nr. 1222.

zie ik voorsnog geen noodzaak tot aanpassing van de regeling. Ik verwacht dat bovengenoemde acties van alle betrokken partijen bijdragen aan een toegenomen bekendheid en gebruik van de regeling.

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
E. van Marum